

Sak 13/22 Kvote for betinget skadefelling av jerv i region 3 - Oppland i 2022 - 2023

Sekretariatet tilrår at rovviltnemnda i region 3 fatter vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i region 3/ Oppland på inntil 5 dyr

Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven legger rammen for forvaltningen av naturressursene. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14, og uttak kan dernest tillates etter § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr, tamrein eller annen eiendom. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning i rovviltforskriften § 1.

Rovviltforskriften

Rovviltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv, mens de regionale bestandsmålene er gitt i § 4 første ledd. Region 3/ Oppland skal ha 4 ynglinger jerv.

Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11. Ved vurdering om nemnda har myndighet for vedtak om jerv, legges gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger til grunn, jf. § 7. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

I § 7 andre ledd heter det:

Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rovvilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. rovforskriften § 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein.

Roviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. rovforskriften henholdsvis §§ 8 og 13, og fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og de vilkårene som er satt, jf. § 9, og føringer gitt i rovforskriften. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut ifra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

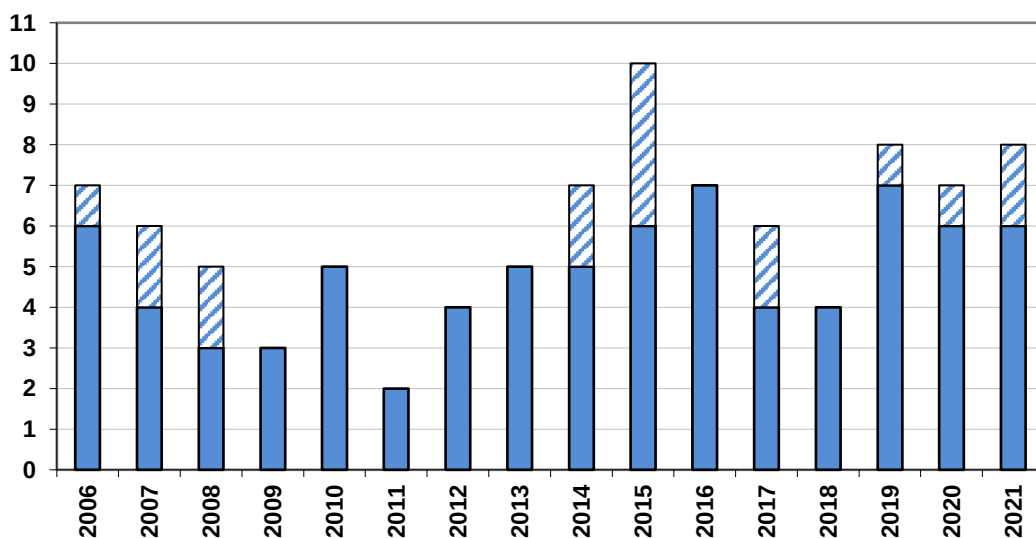
Vedtak om skadefelling er frikoblet fra grunneierretten.

Bestandssituasjonen for jerv

Det gjennomføres en årlig registrering av antallet ynglinger av jerv i Norge. Bestandsstørrelsen estimeres både med utgangspunkt i antallet ynglinger og på bakgrunn av innsamlet DNA gjennom vinteren.

Ynglereregistreringer

I perioden 2019-2021 er det påvist henholdsvis 8, 7 og 8 ynglinger av jerv i region 3, med et gjennomsnitt på 7,7 ynglinger over de siste tre år (figur 1 og tabell 1). Årets ynglereregistrering av jerv pågår enda. Så langt i 2022 (pr. 28. april), er det ingen påviste ynglinger i region 3/ Oppland. Oversikt over påviste ynglinger oppdateres fortløpende i *jervetelleren* på nettsidene til Rovdata.

Figur 1: Registrerte ynglinger av jerv i region 3/ Oppland 2006-2021. Registreringene i 2022 er ikke ferdig. Hiuttak det enkelte år er markert med skravur.

Tabell. 1: Påviste (antatt/dokumentert) ynglinger av jerv på kjente ynglelokaliteter fra 2010-21. Grønn farge er ynglinger innenfor yngleområdet jf. forvaltningsplan. Registreringsarbeidet er ikke ferdig i 2021. *) Hiuttak foretatt etter vedtak i Miljødirektoratet.

	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
NOP 001 Skamsdalen (Lesja - N)				x						x		
NOP 002 Svartdalen (Lesja - N)					x		x					x
NOP 003 Grøndalen (Lesja - N)					x	x						
NOP 004 Lordalen (Lesja - S)	x			x	x	x	x	x		x	x	x*)
NOP 005 Haverdalen (Dovre)			x	x		x						x
NOP 006 Einbuggdalen (Dovre)										x		
NOP 007 Vulu- Musvoldalen (Sel)			x			x		x			x	x
NOP 008 Samdalen (Ringebu)	x					x*						
NOP 009 Storfjellet (Ringebu)					x*							x*)
NOP 010 Tjønnseterfjellet (N-Fron)	x									x	x*)	
NOP 011 Dalsida Vest (Lesja - N)							x		x			
NOP 012 Torddalen (Skjåk - N)												
NOP 013 Kjølén (Lesja/Lom)				x	x	x*	x			x	x	x
NOP 014 Visdalen (Lom)						x	x	x	x	x		
NOP 015 Mysubytta (Skjåk - S)	x	x	x			x	x		x		x	x
NOP 016 Lundadalen (Skjåk - S)			x			x*		x	x	x	x	
NOP 017 Sikkilsdalen (N-Fron)							x	x*)				
NOP 018 Langsua	x	x			x*							
NOP 019 Jetta (Vågå/Dovre)				x								
Xxx Grimsdalen øst (Dovre)					x*							
NIN 001 Strynefjellet (ny i 2020)											x	x
NOP 020 Åstdalen (Øyer)						x*				x*)		
NOP 021 Skjerdings (Ringebu)								x*)				

DNA-analyser

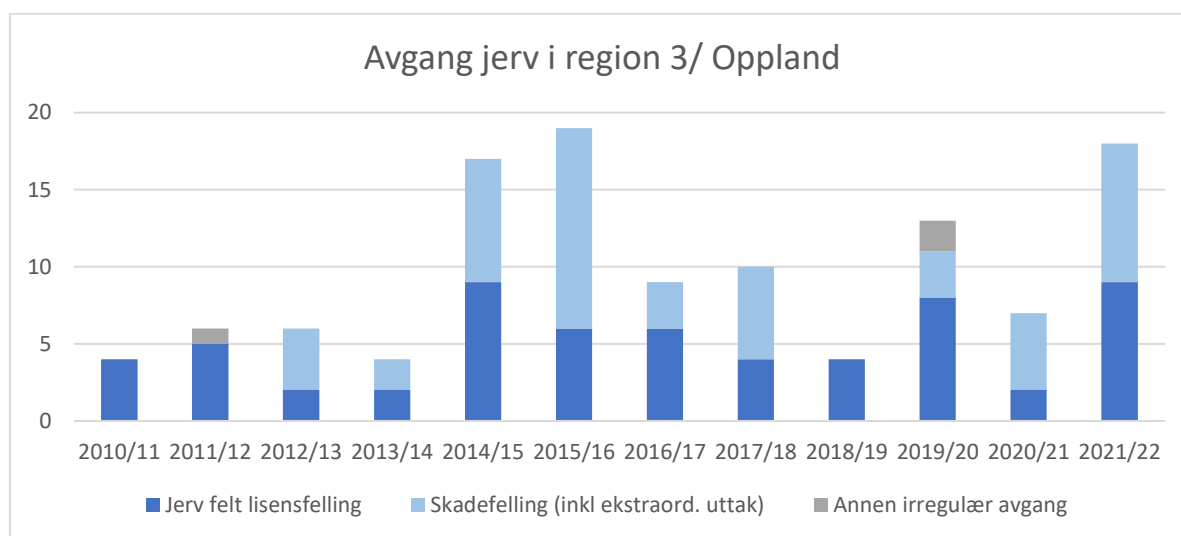
I løpet av 2021 ble det funnet DNA fra 27 jerver med hovedtilhold i region 3/Oppland. Basert på innsamlet DNA er bestanden for regionen estimert til 34 (28-40) individer (tabell 2).

Tabell 2: Resultater av DNA- overvåkning av jerv i region 3/ Oppland i perioden 2016-2021

År	Antall fungerende prøver	Individer med geografisk midtpunkt i region 3/ Oppland	Estimert bestand
2016	102	21	
2017	84	19	
2018	98	20	
2019	95	24	27,3 (22-33)
2020	118	24	28,7 (24-34)
2021	147	27	34 (28-40)

Skadefelling, lisensfelling og annen avgang

Det ble felt 9 jerver ved lisensfelling i 2021/22, i tillegg ble ett dyr tatt ut ved skadefelling av SNO under lisensfellingsperioden – kvoten var på 15 dyr/8 hunndyr. I beitesesongen 2021 ble det felt 2 dyr under skadefelling (begge i Sør-Fron). Disse dyrene ble også trukket fra kvoten for lisensfelling (figur 2). Det er ikke kjent annen irregulær avgang i perioden. Så langt er det ikke gjennomført ekstraordinært uttak av jerv i region 3 i 2022. Miljødirektoratet vurderer løpende om det skal gjennomføres slike uttak utover våren.

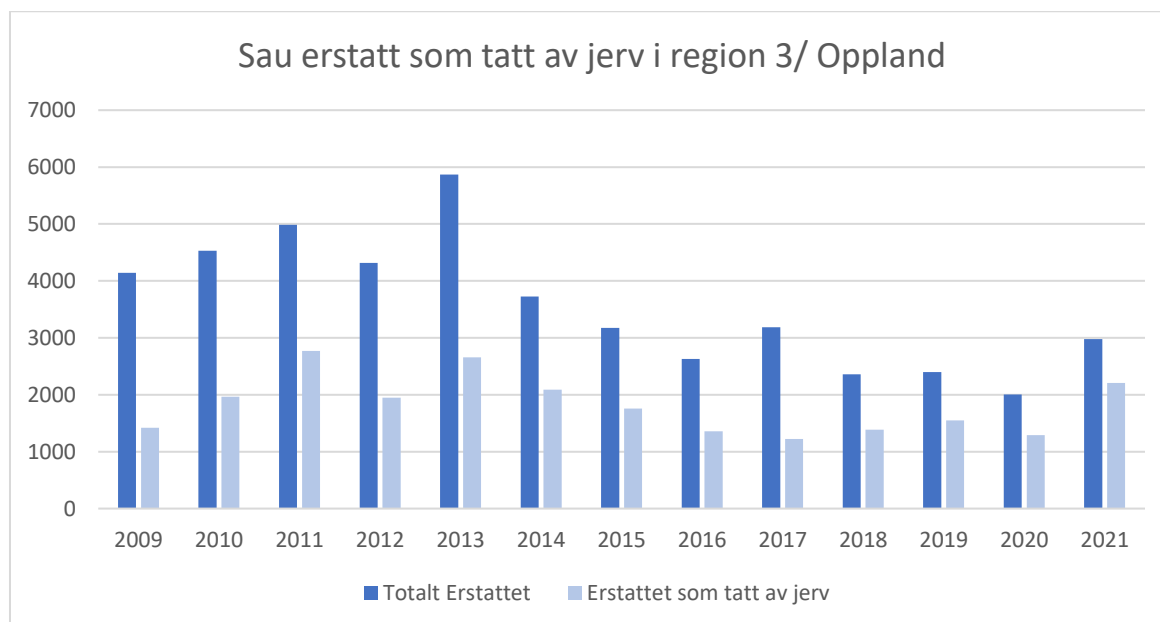

Figur 2. Avgang av jerv gjennom lisensfelling, skadefelling og annen irregulær avgang pr. jaktår (1. april - 31. mars) i perioden 2010/11 - 2021/22.

Tap og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Sau

Omfanget av tap av sau til jerv har vist en nedgang over år, men med en økning i 2021 i forhold til foregående år (figur 3).

Figur 3. Antallet sau erstattet totalt og sau erstattet som tatt av jerv i region 3/ Oppland i perioden 2009 – 2021.

Tamrein

Tap av tamrein til jerv i region 3/ Oppland har vært begrenset. I reindriftsåret 2020/2021 ble det erstattet 29 dyr som tapt til jerv. Dette er en oppgang fra forrige reindriftsår, da det ble erstattet 16 dyr.

Vurderinger fra sekretariatet

Om rovviltnemndas myndighet

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for jerv baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge de offisielle rapportene fra Nasjonalt overvåkingsprogram er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 3/Oppland de tre siste årene (2019-2021) på 7,7. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 4 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å vedta kvote for betinget skadefelling.

Om kvote for betinget skadefelling av jerv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8. Jervebestanden er godt undersøkt med årlige bestandsregistreringer, og man har dermed god oversikt over status og utvikling i bestanden.

“Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak.

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal det ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling. Ut ifra dette skal det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. De siste årene har bestanden av jerv ligget vesentlig over det fastsatte bestandsmålet for regionen (figur 1). I 2021 ble det påvist 8 ynglinger av jerv i region 3/ Oppland, og gjennomsnittet for de tre siste årene er på 7,7 ynglinger.

Sekretariatet viser i denne sammenheng til at betinget skadefelling kun skal gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder og rovviltforskriften § 9. Dette innebærer at det er høyere terskel for å iverksette betinget skadefelling innenfor rovviltprioriterte områder som er viktig for å oppnå bestandsmålet enn i beiteprioriterte områder.

Ved vurdering av om det skal innvilges tillatelse til skadefelling skal Statsforvalteren rent konkret vurdere en rekke faktorer, herunder føringer i rovviltforliket, regional forvaltningsplan, områdets betydning som beitemark, skadens omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og mulighet for å gjennomføre andre forebyggende tiltak.

I 2021/ 2022 fastsatte rovviltnemnda en kvote for betinget skadefelling på 4 jerver. I løpet av beitesesongen ble det felt to dyr etter skadefellingstillatelser gitt av Statsforvalteren.

Skadeomfang og behovet for å iverksette forebyggende skadefelling på jerv varierer fra år til år. Ut fra bestandssituasjonen i region 3 og erfaringsmessige skadesituasjoner som kan oppstå, mener statsforvalteren det kan være behov for å ha en skadefellingskvote på 5 jerver for perioden 1. juni 2022 - 15. februar 2023. Det er i denne vurderingen tatt hensyn til at det kan bli tatt ut dyr på hiuttak/ ekstraordinært uttak som belastes kvota før beitesesongen.

Ut fra bestandsutviklingen og med henblikk på at skadefelling normalt vil gjelde beiteprioriterte områder, anser sekretariatene at en kvote for betinget skadefelling på 5 dyr er forsvarlig, jf. naturmangfoldloven § 10.

Sekretariatene anser at en kvote på 5 jerver for betinget skadefelling ikke vil være til hinder for mulighetene til å nå bestandsmålet kommende år, og heller ikke vil virke negativt på jervens muligheter til overlevelse på lang sikt, jf. forskriften § 7.

Om hjemmelsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter naturmangfoldloven § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det slippes et stort antall husdyr og tamrein på beite i region 3/ Oppland, og det forekommer årlig skader på beitedyr forårsaket av jerv. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. Dokumenterte skader i Rovbase og tall fra erstatningsoppgjøret viser at enkelte områder peker seg ut med årvisse og relativt omfattende skader, men skader forårsaket av jerv kan forekomme i alle områder innenfor regionen der det er sau eller tamrein på beite. For region 3 ble det i 2021 erstattet til sammen 2205 sau som tapt til jerv, og til sammen 29 tamrein i reindriftsåret 2020/2021. Sekretariatet legger til grunn at det med stor sannsynlighet vil oppstå skader på både sau og tamrein også i kommende beitesesong. Vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b anses oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte

Sekretariatet viser til at Statsforvalteren skal gjøre en vurdering av om formålet kan nås på annen tilfredsstillende måte i hvert enkelt tilfelle der det kan være aktuelt å gi skadefellingstillatelse. I vurderingen vil også prinsippet om geografisk differensiert forvaltning vektlegges.

Erfaringsmessig vil det i mange akutte skadesituasjoner være lite hensiktsmessig, eller krevende rent praktisk, å iverksette andre effektive tiltak enn felling for å forebygge skader. Det fremgår av rovviltforliket at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette innebærer blant annet at beitenæringen skal tilpasses rovvilt i rovviltprioriterte områder, mens det i beiteprioriterte områder skal være lav terskel for uttak av rovvilt. Med hensyn til dette anser sekretariatet at det ikke foreligger andre tilfredsstillende tiltak enn å fastsette en kvote for betinget skadefelling av jerv.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Sekretariatene viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalteren må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Terskelen for å iverksette betinget skadefelling skal være høyere innenfor rovviltprioriterte områder som er viktige for å oppnå bestandsmålet enn i beiteprioriterte områder. Sekretariatet viser også til at dyr som blir felt ved skadefelling etter at det er fattet vedtak om kvote for lisensfelling, også trekkes fra kvoten for lisensfelling.

Bestanden av jerv nasjonalt ligger over det fastsatte bestandsmålet. I 2021 ble det påvist 60 ynglinger i Norge, det nasjonale bestandsmålet er på 39 årlige ynglinger. Region 3 ligger også over det regionale bestandsmålet med et gjennomsnitt på 7,7 ynglinger de siste 3 år. Det regionale bestandsmålet er på 4 årlige ynglinger. Så langt i 2022 (pr. 28. april) er det ikke påvist noen ynglinger i region 3/ Oppland, men ynglere registreringene pågår fortsatt.

På bakgrunn av ovenstående mener sekretariatene at et vedtak om kvote på 5 jerver for skadefelling ikke vil true bestandens overlevelse.

Sekretariatets forslag til vedtak

I. Om nemndas myndighet

Rovviltnemnda viser til den nasjonale målsettingen om 4 årlige ynglinger av jerv i Region 3/ Oppland. Siste offisielle statusrapport fra bestandsovervåking av jerv viser at gjennomsnittet for de tre siste årene er på 7,7 ynglinger.

Rovviltnemnda anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv, jf. §§ 4, 7, og 8 i rovviltforskriften.

II. Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr, tamrein eller annen eiendom, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra den foreliggende dokumentasjon om bestandssituasjonen for jerv, basert på siste rapporter om ynglereregistreringer av jerv, og basert på erfaringer rundt skadesituasjoner med jerv tidligere år, finner rovviltnemnda at det bør fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 5 jerver for å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein.

Et uttak gjennom betinget skadefelling på inntil 5 jerver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.

Det fastsettes en kvote på 5 jerver for betinget skadefelling i perioden 1. juni 2022 – 15. februar 2023.

Rovviltnemnda har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om jervens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Rovviltnemnda anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmiljøet i denne saken, og føre-var-prinsippet, jf. § 9 tillegges mindre vekt. Nemnda anser at en kvote på 5 dyr ikke vil påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. § 10. Hensynet til differensiert forvaltning skal ligge til grunn for en tillatelse til skadefelling, jf. § 12. Nemnda anser at § 11 ikke er relevant i denne sammenheng.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.